

**ПРОБЕН
ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
БЪЛГАРСКИ ЕЗИК
И ЛИТЕРАТУРА
2021**

www.izpit-uni.com

Желаем Ви успех!

Авторските права на този тест са на The Passionate Shepherd.

Тестът не може да се използва или разпространява без разрешението на авторите.

1. В кой от редовете НЕ е допусната правописна грешка?

- А) колониален, материален, гениялен
- Б) букваяд, пояздя, лешояд
- В) краесловие, крайбрежие, крайстишие
- Г) ескиз, маркиз, чирос

2. В кой от редовете е допусната правописна грешка?

- А) безскрупулен, висшист, изтивам
- Б) изскачам, изстребявам, мищци
- В) златоуст, кривоуст, нахалост
- Г) наместница, крепостничество, пластмаса

3. В коя от подчертаните думи НЕ е допусната правописна грешка?

Нападението на Сливенския (А) клон на Инвестбанк прикова вниманието на цялата нация повече от денонощие. Причината за това е не само фактът, че подобно нещо се случва за първи път в България – истински обир с въуръжен (Б) похитител, ранен охранител, заложници - банкови служители, обсада на зградата (В), барети, полицаи и всички други атрибути (Г) на екшън филмите.

4. В кое от изреченията е допусната правописна грешка?

- А) РИОСВ предупреждава всички недобросъвестни ловци, че всяка форма на умишлено улавяне или убиване на защитен животински вид е нарушение на Закона за биологичното разнообразие.
- Б) Банките са търговски дружества и не са задължени да обслужват сметките на държавните учреждения без събиране на комисионни такси за превод.
- В) Допуснете децата до богопознание, което реално ще доведе до насаждане и утвърждаване в тях на "любов, благост и сътрудничество".
- Г) Ако искаме нашият бизнес да е конкурентноспособен и успешен, трябва той да е готов за промени и предизвикателства.

5. В кое от изреченията НЕ е допусната правописна грешка?

- А) За т.нар. „паяци“ ВАС преди време постанови, че използването им по този начин е незаконно и презумпцията е, че "не може лице, регистрирано по смисъла на търговския закон, да налага санкции, това може да стане само от административен орган на основание на указ, закон, наредба и т.н."
- Б) Обществените поръчки, свързани с изпълнението на мерките за присъединяване на България към шенгенското пространство, се печелят от едни и същи фирми при липса на прозрачност и граждански контрол.
- В) Но ако Ориентът ни тегли назад към първенюшките ни нрави, нали Окцидентът ни мами с европейско бъдеще?
- Г) Свети Макарий Александрийски имал ученик, който бил много щеславен (обичал похвали, почести и слава).

6. В коя от подчертаните думи е допусната граматична грешка?

Основните цели на изследването са да проследи общите нагласи и жизнени стратегии на младите хора в България месеци (А) след влизането ни (Б) в ЕС, да се проверят (В)

действително ли младите българи чакат с куфари на границата, да се проследи какви са техните икономическите нагласи, как виждат своята конкурентоспособност (Г).

7. В кое от изреченията е допусната граматична грешка?

- А) Една сутрин застрелях слон с пижамата си.
- Б) Какво става с българин, в чиито джоб подметнат фалшиви пари или наркотици?
- В) Рекламата против косопад в едно време, когато главите падат също толкова лесно, звучи цинично и зловещо.
- Г) Колегата, комуто дължа услуга, ме помоли да му стана поръчител.

8. В кое от изреченията НЕ е допусната граматична грешка?

- А) Белгия вече забрани носенето на бурка на обществени места, такива готви и Франция.
- Б) Какви осигурителни вноски се дължат за лице, чийто уволнение е признато за незаконно?
- В) В тези празнични мигове нека си пожелаем повече уважение и грижи за възрастните ни родители; признание за техния труд.
- Г) Не питате когото трябва, г-н премиер!

9. В кое от изреченията е допусната пунктуационна грешка?

- А) Туй е, братко, Ориентала, за Европа ний сме хала.
- Б) История на българската държава и право и Обща теория на правото се изучават в I. курс.
- В) Ой, ти, моя сервитьорка, я налеј една Загорка.
- Г) Защото да управляваш държава, не е като да си в борда на фирма за кучешки храни или бяла техника, нито е равнозначно на усещането, че си избран, защото си роден със синя кръв.

10. В кое от изреченията НЕ е допусната пунктуационна грешка?

- А) Той бе почнал да линее от някаква си невярна болест и лицето му от ден на ден тъмнееше, снагата му съхнееше, а очите му се разгаряха и ставаха светли някак страшно светли.
- Б) Най обичам сутрин рано, още щом ми е пияно да си хапна аз шкембе с много чесън в бирхале.
- В) Пълнете мускалите, кичете се с поредния наш политически кич и пейте: *Тръндафилът мереше...*
- Г) В градската градина можете да срещнете много мъдри врабци, втели и кипели в тоя живот, можете да срещнете стари стогодишни врабци, още от времето на турското робство.

11. В кой ред фразеологичните словосъчетания са синоними?

- А) гледам през пръсти – гледам през розови очила
- Б) стоя на втори план – стоя на предна линия
- В) завирам се в устата на вълка – завирам се в миша дупка
- Г) тръгвам по криви пътища – тръгвам по наклонена плоскост

12. В кой от редовете думите НЕ са синоними?

- А) горделив – високомерен
- Б) скромнен – свенлив
- В) малък – незначителен
- Г) лъстив – лъскав

13. Сонетът се състои от:

- А) 12 стиха
- Б) 8 стиха

- В) 14 стиха
- Г) 4 четиристишия

14. От коя творба е фрагментът?

Носеше син сукман и къса скуртейка с лисици. Ръцете си държеше смирено отпред, като че отиваше на черква. Но когато тя се намери между двете стени от хора и дигна очи, той поглед, който познаваше всеки мъж и който сега беше още по-хубав, защото беше натегнал от мъка, и тия тънки вежди, и това бяло лице - от нея сякаш полъхна магия, която укротяваше и обвързваше.

- А) „През чумавото“
- Б) „Песента на колелетата“
- В) „Шибил“
- Г) „Албена“

15. Кое от посочените твърдения НЕ е вярно?

- А) Фарсът е драматичен жанр.
- Б) Елегията е епически жанр.
- В) Поемата е лироепически жанр.
- Г) Фейлетонът е публицистичен жанр.

16. Кое от посочените твърдения НЕ е вярно?

- А) Поезията на Ел. Багряна е представителна за българския модернизъм и по-специално за направлението на естетическия индивидуализъм.
- Б) Творчеството на Смирненски е постсимволистично.
- В) В поезията на Ботев има романтически мотиви.
- Г) „Очите на свети Спиридон“ е разказ от „Под манастирската лоза“

17. Каква художествена функция изпълнява заглавието на романа „Тютюн“?

- А) осмива тютюнопушенето и зависимостта от упойващи вещества
- Б) изобразява тютюнопроизводството като основен сегмент на българската икономика
- В) противопоставя капиталистическите нрави на аграрните ценности на българите
- Г) изобразява социалния конфликт

18. В коя от посочените творби не присъства темата за алиенацията?

- А) „Цветарка“
- Б) „Ветрената мелница“
- В) „Самотен гроб в самотен кът“
- Г) „Черна песен“

19. Кое от изброените определения НЕ е подходящо за Яворовия лирически субект?

- А) декадентски
- Б) страдащ
- В) безразличен
- Г) екзистенциален

20. Кой от прякорите е на герой от „Тютюн“?

- А) Самсара
- Б) Редингота
- В) Ередиа
- Г) Юрталана

21. Пантеистичният мотив присъства в:

- А) „Да се завърнеш в бащината къща...”
- Б) „Чичовци”
- В) „Разни хора, разни идеали”
- Г) „При Рилския манастир”

22. Какви са подчертаните изразни средства?

*Но свърши. Тихо гръм последен
заглъхна негде надалече
и влък след стадо – вихър леден
подгоня облаците вече.*

- А) епитет и инверсия
- Б) анжамбман и метафора
- В) етимологична фигура и оксиморон
- Г) елипса и синтактичен паралелизъм

Прочетете гритe текста и изпълнете задачите към тях. (от 23. до 34. включително)

ТЕКСТ 1

Към началото на 2001 г. 47-годишният Тодор Тодоров (по прякор Чакъра) от Харманли вече е осъждан няколко пъти за различни престъпления - за нанасяне на телесна повреда, опит за бягство през границата, кражба на петдесет агнета, опит за изнасяне на ценности от страната, незаконно притежание на оръжие и др.

На 5 юли 2001 г. Чакъра е осъден на шест месеца лишаване от свобода заради това, че системно предоставял къщата си като терен за развратни действия. На 10 декември 2003г. осъденият се барикадира във вилата си и започва да стреля по ченгетата. Началникът на РПУ-Харманли праща всички полицейски екипи към вилата на Тодоров и иска подкрепления от два съседни града. Тогавашият вътрешен министър Георги Петканов решава да изпрати Специализирания отряд за борба с тероризма и психолози от Института по психология към МВР. Кордонът около вилата с барикадиралия се в нея сводник набъбва, за достигне в края на **"ювелирната" акция** внушителната численост от 114 полицейски служители, плюс появилия се на по-късен етап главен секретар на МВР Бойко Борисов.

Изстреляни са 30 димни бомби, но те не проникват в атакуваната сграда, чиито прозорци са прикрити с одеяла и с линолеум. Храбрият сводник отблъсква със стрелба атаката на многобройните полицейски сили. След часове наред обсада полицията използва гранатомет, за да ликвидира всякакви капани. Според българското следствие подсъдимият се е самовзривил с ръчна граната, а не е загинал от обстрела на полицаите.

ТЕКСТ 2

Заключенията на прокурора са правилни, обосновани, вътрешно непротиворечиви, точни и напълно съответстват на доказателствата и фактите. За да стигне до тях, прокурорът, наред с оценката на наличните материали, е взел предвид постоянната практика на Върховния касационен съд и теорията в областта на наказателното право.

Заключението на прокурора, че **производството** следва да бъде прекратено, съответства на доказателствата в тяхната съвкупност, които са точно анализирани и преценени. Съдът намира, че прокурорът правилно е заключил, че полицията е действала в положение,

попадащо в обхвата на член 12а от Наказателния кодекс. Тя е имала за цел да арестува лице, което е извършило престъпление и което е било осъдено с влязло в сила решение. То отказва да се подчини на заповедите на полицията и оказва яростна въоръжена съпротива. Действията му представляват нападение срещу полицията, което застрашава живота на полицейските служители. Това води до безспорното и недвусмислено заключение, че полицейските служители са действали в изпълнение на своите служебни задължения и че действията им са били правилни, законосъобразни и адекватни при ситуация, която е крайна, критична и много опасна за тяхното здраве и живот.

ТЕКСТ 3

Отговорността на държавата не се ограничава до случаи, в които съществуват значителни доказателства, че използването на сила от представителите на държавата е причинило пряко смъртта на дадено лице. Тя може да бъде ангажирана също така и в случаи, в които тези представители не са взели всички възможни предпазни мерки при избора на средства и начини с оглед на избягване или най-малкото свеждане до минимум на риска от инцидентна загуба на живот. Така, дори да не бъде установено извън всякакво съмнение, че смъртта на г-н Тодоров е пряко причинена от изстрели или гранати, изстреляни от полицейските органи или експлозивни, активирани от тях, Съдът трябва да провери дали тяхната операция е била планирана и проведена по такъв начин, че да избегне или сведе до минимум, във възможно най-голяма степен, какъвто и да било риск за живота. В тази връзка следва да бъде отбелязано, че когато започва полицейската операция, г-н Тодоров е жив, а когато приключва – той е мъртъв. Поради това Съдът счита, че не може да бъде изключено г-н Тодоров да е останал жив до последните етапи на използване на сила срещу него в ранните часове на 11 декември 2003 г. Следователно действията на полицията по време на цялата операция, включително тези етапи, трябва да бъдат подложени на внимателна проверка по отношение на тяхното съответствие с изискванията на член 2 от Конвенцията.

23. От коя сфера на общуване е текст 1?

- А) в научната сфера
- Б) в институционалната сфера
- В) в публицистичната сфера
- Г) в битовата сфера

24. Кое от посочените твърдения е вярно според текст 3?

- А) Действията на г-н Тодоров представляват нападение срещу полицията, което застрашава живота на полицейските служители
- Б) Полицейската операция е проведена по начин, свеждащ до минимум риска за живота
- В) Г-н Тодоров е останал жив до последния етап от полицейската акция и след това се е самовзривил с ръчна граната
- Г) Отговорност на държавата е при използване на сила от представители на властта да бъдат взети всички предпазни мерки за избягване на инциденти

25. Кое от посочените твърдения не е вярно за текст 2?

- А) Текстът цели да оневини действията на полицията

- Б) Текстът цели да бъде прекратено съдебното производство срещу полицейските служители
- В) Текстът цели да внуши, че г-н Тодоров е бил заплаха за живота и здравето на полицаите
- Г) Текстът цели да се проверят действията на полицията съобразно член 12а от Наказателния кодекс

26. Използваният в текст 1 израз "ювелирната" акция е:

- А) витиеват изказ за прикриване на полицейско превишаване на правата
- Б) иронизиране на полицейската неадекватност
- В) иронизиране на количественото превъзходство на представителите на властта.
- Г) фразеологизъм за постигане на стилистичен ефект

27. Какво е значението на думата *производството*, използвана в текст 2?

- А) резултат
- Б) дело
- В) разследване
- Г) решение

28. В кой/кои от текстовете се допуска, че г-н Тодоров може да е жертва на превишени полицейски права?

- А) в текст 1.
- Б) в текст 2.
- В) в текст 3.
- Г) в текст 1. и 3.

29. Коя от следните особености не се отнася за текст 3?

- А) безпристрастно отношение
- Б) използвана е неутрална лексика
- В) аналитичен подход
- Г) жанрова неопределеност

30. Какъв е Бойко Борисов според текст 1?

- А) главен секретар на МВР
- Б) пожарникар
- В) министър-председател
- Г) командващ Специализирания отряд за борба с тероризма.

31. Въз основа на трите текста са изказани твърдения, част от които са правилни, а други – не. Оградете грешните.

- А) текстовете имат един и същ адресат
- Б) текстовете се отнасят за едни и същи лица
- В) текстовете опровергават превишаването на полицейските права
- Г) текстовете изобличават действията на Чакъра като престъпни

- Д) Текстовете тълкуват наказателен казус
- Е) Текстовете будят съмнения за действията на полицията
- Ж) Текстовете будят съмнения за действията на Чакъра
- З) Текстовете уточняват различни детайли от едно и също събитие

32. Определете основната тема, обща за трите текста.

33. В рамките на 3-4 изречения изкажете лично становище по общата тема на трите текста.

34. Резюмирайте съдържанието на текст 1.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

35. За всяко празно място изберете най-уместния от изразите и го запишете пред съответната буква в текста.

В средата на миналата година 100 млн. _____ (А) на Facebook с изненада откриха, че личните им данни, които те са споделяли в социалната мрежа, са качени за свободно сваляне в торент сайта "Пайрът бей". Рон Баус, консултант по интернет _____ (Б), събрал информацията и я пуснал за свободно сваляне в мрежата. Целта му - да насочи общественото _____ (В) към защитата на лична _____ (Г) в интернет.

- А) юзъри, ползватели, потребители
- Б) сигурност, защита, хигиена
- В) мнение, внимание, ползрение
- Г) информация, база данни, автономия

36. В свободните места срещу съответната буква запишете правилните форми на думите, поставени в скоби.

А) бройна форма или множествено число

Благодарение на (премиер)(А) _____ и още няколко (депутат) (Б) _____ акцизът върху пропан-бутана ще падне от 180 до 120 лв. на тон.

Б) местоимение

Министерският съвет, под (чий)(А) _____ контрол е комисията и подчинените (тя)(Б) _____ структури, се събра на съвещание.

В) членувана форма

И (похитител)(А) _____, и (заложник)(Б) _____ съдбата пожали.

Г) учтива форма

Г-не, бихте ли (бил)(А) _____ малко по-(смел)(Б) _____ !

37. В текста са пропуснати пет запетаи. Поставете ги.

Престъплението, което българската държава извърши към българската култура е че посредством своите институции запуши възможността за активно преосмисляне на социалистическото минало. Това преосмисляне не се случи и заради дългото криене и манипулиране на досиетата и въобще архивите и заради чистенето на учебниците по история от неудобни теми и проблеми и заради системното насаждане на една доста примитивна форма на постсоциалистически национализъм който трябва да замазва разликата между преди и сега.

Прочетете стихотворението „Вечната“ на Ел. Багряна и изпълнете задачите към него – 38. и 39. включително.

Сега е тя безкръвна и почти безплътна,
безгласна, неподвижна, бездиханна.

Очите са притворени и хлътнали.

и все едно — дали Мария, или Анна е,

и все едно — да молите и плачене, —

не ще се вдигнат тънките клепащи,

не ще помръднат стиснатите устни —

последния въздъх и стон изпуснали.

И ето че широк и чужд е вече пръстенът

на нейните ръце, навеки скръстени.

Но чувате ли вие писъка невинен
на рожбата ѝ в люлката съседна?

Там нейната безсмъртна кръв е минала
и нейната душа на тоя свят отседнала.
Ще минат дни, години и столетия
и устните на двама млади, слети,
ше шепнат пак „Мария“ или „Анна“
в нощта сред пролетни благоухания.
А внучката ще носи всичко: името,
очите, устните, косите — на незримата.

38. Цитирайте ДВАТА стиха, в които текстът нарушава обичайната си третолична форма и придобива диалогичен характер.

39. Организацията на художествената творба е подчинена на смисловата опозиция „смърт – безсмъртие“. Посочете ДВА образа от цитираното стихотворение, участващи в тази опозиция.

40. Изпълнете всяка от задачите за откриване на съответствия

А) Свържете всеки от литературните герои с името на неговия автор създател.

1. Борис Морев
2. д-р Соколов

- а) Димитър Димов
- б) Димитър Талев
- в) Йордан Йовков
- г) Иван Вазов

Б) Свържете всяка от литературните героини със съответстващото ѝ произведение.

1. Стоилка
2. Катерина

- а) „Занемелите камбани“
- б) „Задушница“
- в) „Железният светилник“
- г) „През чумавото“

В) Свържете заглавието на всяка от творбите с нейния автор.

1. „Спи градът“
2. „Писмо“

- а) Христо Ботев
- б) Димчо Дебелянов
- в) Пейо Яворов
- г) Никола Вапцаров